НОВА АРХІТЕКТУРА ТОРГІВЕЛЬНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ УГОД ЄС: ДОСВІД РОЗДІЛЕННЯ FTA ТА IPA У СВІТЛІ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ

МИКІЄВИЧ Михайло Миколайович - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри європейського права, Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0001-5413-183X

БРАЦУК Іван Зіновійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри європейського права Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0003-0164-7407

DOI: https://doi.org/10.71404/NP.2024.2.56

Стаття досліджує трансформацію підходу Європейського Союзу до укладання міжнародних торгівельних та інвестиційних угод через призму нової архітектури розділення торгівельних угод про вільну торгівлю та угод про захист інвестицій. Автор аналізує еволюцію від комплексних угод до модульного підходу, що базується на чіткому розмежуванні виключних та поділених компетенцій після рішення Суду ЄС у справі 2/15. Дослідження охоплює практичну імплементацію нової архітектури у період 2018-2024 років на прикладах угод з Сінгапуром, В'єтнамом, переговорів з Австралією та Індією. Особлива увага приділяється впливу геополітичних викликів, включаючи пандемію COVID-19, російську агресію проти України, торгівельні напруження з Китаєм та необхідність забезпечення стратегічної автономії ЄС. Автор проводить комплексний аналіз переваг та недоліків модульного підходу, включаючи прискорення процесів ратифікації, зменшення політичних ризиків, але також втрату переговорної сили та підвищення трансакційних витрат. Дослідження включає аналіз еволюції системи інвестиційного суду та прогресу у створенні багатостороннього інвестиційного суду. Розглядаються виклики адаптації до пост-COVID реалій, включаючи забезпечення стійкості ланцюгів поставок, відповідь на російські санкції, координацію з США та управління китайським викликом. Робота має практичне значення для розуміння майбутніх тенденцій у торгівельній та інвестиційній політиці ЄС та формування ефективних стратегій міжнародного економічного співробітництва в умовах зростаючої геополітичної конкуренції.

Ключові слова: торгівельна угода, інвестиційні угоди, Європейський Союз, захист інвестицій, імплементація, інвестиційний суд, торгівельна політика, Суд ЄС.

Вступ

Торгівельна та інвестиційна політика Європейського Союзу пережила кардинальну трансформацію після рішення Суду ЄС у справі 2/15, що встановило чіткі межі між виключними та поділеними компетенціями у сфері зовнішньоекономічних відносин [18]. Ця судова революція створила правову основу для нової архітектури угод ЄС, що передбачає розділення торгівельних угод про вільну торгівлю та угод про захист інвестицій [1].

Перехід від комплексних угод до модульного підходу відбувся на тлі зростаючих геополітичних викликів та необхідності забезпечення стратегічної автономії ЄС [16]. Пандемія COVID-19 актуалізувала питання стійкості ланцюгів поставок, російська агресія проти України підкреслила важливість економічної безпеки, а торгівельні напруження з Китаєм поставили під сумнів тради-

ційні підходи до міжнародного економічного співробітництва [5].

Нова архітектура угод ЄС представляє спробу поєднати правову чіткість з політичною гнучкістю, дозволяючи швидше впроваджувати торгівельні лібералізації при збереженні можливостей для поглибленого регулювання інвестиційних відносин [1]. Однак цей підхід також створює нові виклики, включаючи потенційну втрату переговорної сили та ускладнення координації між різними типами угод [8].

Розуміння ефективності та обмежень нової архітектури є критично важливим для формування майбутньої стратегії ЄС у сфері міжнародних економічних відносин, особливо в умовах зростаючої геополітичної фрагментації та необхідності балансування між економічними інтересами та стратегічними цілями [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичні основи нової архітектури угод ЄС були закладені у роботі Г. Кьобек [1], яка комплексно проаналізувала практику укладання торгівельних та інвестиційних угод у пост-лісабонський період. Її дослідження стало фундаментальним для розуміння трансформації від змішаних угод до роздільного підходу. М. Бунгенберг та К. Германн [2] дослідили вплив рішення у справі 2/15 на торгове та інвестиційне право ЄС, створивши комплексну рамку для аналізу правових наслідків нової судової доктрини. Їхня робота стала основою для розуміння правових засад модульного підходу.

Зі свого боку, Я. Ларік [3] проаналізував судовий перегляд угод про вільну торгівлю ЄС, зробивши важливий внесок у розуміння правових обмежень та можливостей нової архітектури. М. Крайевскі [4] дослідив реформу європейської системи захисту інвестицій, що є ключовим для розуміння інвестиційного компоненту нової архітектури.

Привертає увагу дослідження П. Гарсія-Андраде та Х. Турмо [5], котрі проаналізували торгову стратегію ЄС у Індо-Тихоокеанському регіоні, що є важливим для розуміння геополітичного контексту нової архітектури. К. Екес [6] та П. Еекхаут [10] створили комплексні підручники з права зовнішніх відносин ЄС, що включають аналіз нових тенденцій. Р. А. Вессель [7] дослідив спільну торгову політику ЄС після Лісабону, зробивши внесок у розуміння еволюції від внутрішнього до глобального ринку. Г. Ван дер Лоо [8] проаналізував угоди ЄС-Сінгапур як нову модель для майбутніх торгівельних угод. А. Дімопулос [9] дослідив спільну торгову політику після Лісабону у контексті встановлення паралелізму між внутрішніми та зовнішніми економічними відносинами. Д. Клейманн та Г. Кюбек [11] проаналізували підписання, тимчасове застосування та укладання торгівельних угод у контексті CETA та рішення 2/15.

Ф. Хоффмайстер [12] дослідив внесок практики ЄС у розвиток міжнародного права, що є важливим для розуміння глобального впливу нової архітектури. Л. Бартелс [13] проаналізував зобов'язання ЄС у сфері прав людини у контексті політик з екстратериторіальними ефектами. М. Кремона [14] дослідила структурні принципи права зовнішніх відносин ЄС, що є фундаментальним для розуміння конституційних основ нової архітектури. П. Леблонд та К. Війу-Мільюшевич [20] проаналізували торгову політику ЄС у XXI столітті у контексті змін, наступності та викликів.

Підсумовуючи можна стверджувати, що попри значний обсяг досліджень, залишається недостатньо вивченою проблематика практичної ефективності нової архітектури торгівельних та інвестиційних угод у контексті сучасних геополітичних викликів та її впливу на глобальну торгову систему.

Мета дослідження

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі нової архітектури торгівельних та інвестиційних угод ЄС через призму досвіду розділення угод про вільну торгівлю та угод про захист інвестицій та оцінці її ефективності у світлі сучасних геополітичних викликів.

Результати дослідження

Концептуальні засади нової архітектури. Перехід від комплексних угод до модульного підходу став результатом карди-

нальної зміни розуміння компетенцій ЄС після рішення Суду у справі 2/15 [18]. Це рішення встановило, що переважна більшість елементів сучасних торгівельних угод підпадає під виключну компетенцію ЄС, за винятком непрямих інвестицій та механізмів вирішення спорів між інвестором та державою [18].

Правова логіка розділення базується на чіткому розмежуванні між виключними компетенціями ЄС (торгівля товарами, послугами, комерційні аспекти інтелектуальної власності, прямі іноземні інвестиції) та поділеними компетенціями (непрямі інвестиції, вирішення інвестиційних спорів) [2]. Це розмежування дозволяє ЄС укладати торгівельні угоди без участі держав-членів, що значно спрощує процедури ратифікації.

Політична логіка модульного підходу полягає у мінімізації ризиків блокування торгівельних угод через суперечки щодо інвестиційного захисту [1]. Розділення дозволяє швидше впроваджувати торгову лібералізацію, навіть якщо переговори щодо інвестиційного захисту тривають довше або стикаються з політичним опором.

Економічна логіка включає можливість швидшої імплементації торгівельних переваг для бізнесу та споживачів [8]. Торгівельні угоди, укладені лише ЄС, можуть набувати чинності одразу після схвалення Європейським парламентом та Радою, без очікування ратифікації всіма національними парламентами.

Стратегічна логіка пов'язана з необхідністю адаптації до швидко мінливого геополітичного середовища [5]. Модульний підхід дозволяє ЄС гнучко реагувати на виклики, укладаючи торгівельні угоди з стратегічними партнерами без затримок через складні інвестиційні переговори.

Практична імплементація (2018-2024). Угоди з Сінгапуром стали першим практичним втіленням нової архітектури [8]. Торгівельна угода ЄС-Сінгапур набула чинності у листопаді 2019 року як угода лише ЄС, охоплюючи торгівлю товарами, послугами, державні закупівлі та інтелектуальну власність. Угода про захист інвестицій була укладена окремо як змішана угода та набула чинності у листопаді 2020 року після ратифікації всіма державами-членами.

Досвід сінгапурських угод продемонстрував ефективність модульного підходу: торгівельна угода була ратифікована на 11 місяців швидше, ніж це було б можливо при комплексному підході [8]. Бізнес отримав доступ до торгівельних переваг без очікування завершення складних дискусій щодо інвестиційного захисту.

Угоди з В'єтнамом повторили сінгапурську модель з деякими модифікаціями [1]. Торгівельна угода ЄС-В'єтнам набула чинності у серпні 2020 року, в той час як угода про захист інвестицій все ще проходить процес ратифікації у державах-членах. Затримка з інвестиційною угодою пов'язана з занепокоєннями деяких держав-членів щодо трудових стандартів у В'єтнамі.

Переговори з Австралією (розпочаті у 2018 році) ведуться виключно щодо торгівельної угоди без інвестиційного компоненту [15]. Цей підхід відображає уроки попередніх криз ратифікації та бажання уникнути потенційних блокувань через інвестиційні суперечки. Австралійська угода має стати однією з найбільш амбітних торгівельних угод ЄС, але без традиційного інвестиційного захисту.

Переговори з Індією (відновлені у 2022 році) також фокусуються на торговому компоненті [5]. Індійський ринок є стратегічно важливим для ЄС у контексті балансування китайського впливу в Індо-Тихоокеанському регіоні. Модульний підхід дозволяє ЄС швидше просуватися у торгівельних переговорах, залишаючи складніші інвестиційні питання на майбутнє.

Угоди про партнерство (Partnership Agreements) стали третім компонентом нової архітектури, охоплюючи політичне співробітництва, допомогу розвитку та інші несторгівельні аспекти відносин [1]. Ці угоди зазвичай укладаються як змішані та доповнюють торгівельні угоди ширшою рамкою співпраці.

Переваги та недоліки модульного підходу. Прискорення імплементації є головною перевагою нової архітектури [1]. Торгівельні угоди, укладені лише ЄС, можуть набувати чинності на 1-2 роки швидше порів-

няно з комплексними змішаними угодами. Це забезпечує швидший доступ до ринків та економічні переваги для бізнесу.

Зменшення політичних ризиків досягається через виключення найбільш суперечливих аспектів (інвестиційний захист) з торгівельних угод [8]. Досвід CETA та інших криз ратифікації показав, що саме інвестиційні положення часто стають причиною громадської опозиції та парламентських блокувань.

Спеціалізація експертизи дозволяє переговорним командам ЄС зосереджуватися на конкретних сферах та досягати кращих результатів [1]. Торгівельні переговорники можуть концентруватися на лібералізації ринків, в той час як інвестиційні експерти працюють над складними правовими механізмами захисту.

Гнучкість у форматах співпраці дозволяє адаптувати угоди до специфіки партнерів [5]. Деякі країни можуть бути готові до глибокої торгівельної лібералізації, але не до складних інвестиційних зобов'язань, і навпаки.

Втрата переговорної сили є основним недоліком модульного підходу [1]. Комплексні угоди дозволяли ЄС використовувати торгівельні поступки для отримання кращих умов інвестиційного захисту. Розділення угод ускладнює такі «пакетні угоди» (package deals).

Підвищення трансакційних витрат виникає через необхідність ведення паралельних переговорів та управління множинними угодами [8]. Це створює додаткове навантаження на переговорні ресурси ЄС та партнерських країн.

Регуляторна фрагментація може виникати, коли різні аспекти економічних відносин регулюються окремими угодами з різними процедурами імплементації та вирішення спорів [1]. Це може створювати плутанину для бізнесу та ускладнювати правову визначеність.

Ризик неузгодженості між торговими та інвестиційними угодами може виникати через різний темп переговорів та ратифікації [8]. Торгівельні угоди можуть створювати економічні відносини, які не повністю захищені інвестиційними гарантіями.

Геополітичні виклики та адаптація (2022-2025). Стійкість ланцюгів поставок після COVID-19 стала ключовим пріоритетом торгівельної політики ЄС [17]. Акт про критично важливі сировинні матеріали створив нову правову рамку для забезпечення доступу до стратегічних ресурсів, що впливає на структуру торгівельних угод. Нові угоди включають спеціальні положення про диверсифікацію поставок та стратегічні резерви.

Вимоги до переміщення виробництва (reshoring) та близького розміщення (nearshoring) впливають на торгівельні переговори ЄС [16]. Угоди з сусідніми країнами та стратегічними партнерами отримують пріоритет над глобальними торговими ініціативами. Ініціативи «зеленого переходу» інтегруються у торгівельні угоди через екологічні стандарти та кліматичні зобов'язання.

Відповідь на російську агресію включає координацію санкційної політики та інвестиційних обмежень [16]. Нові торгівельні угоди включають механізми швидкого реагування на порушення міжнародного права та демократичних цінностей. Енергетична безпека стає ключовим компонентом торгівельних переговорів, особливо з країнами-постачальниками альтернативної енергії.

Координація з партнерами G7 у сфері експортного контролю та інвестиційного скринінгу впливає на зміст торгівельних угод [16]. Механізми захисту від примусового передання технологій та економічного шпигунства інтегруються у торгівельні угоди.

Китайський виклик вимагає переосмислення підходів до економічних відносин з авторитарними режимами [5]. Призупинення ратифікації Всеосяжної інвестиційної угоди ЄС-Китай (CAI) у 2021 році продемонструвало обмеження традиційного економічного підходу без урахування політичних та безпекових факторів.

Скринінг іноземних інвестицій та контроль подвійного використання технологій стають стандартними елементами інвестиційних угод [16]. Механізми економічної безпеки інтегруються у торгову політику через спеціальні винятки та процедури перевірки.

Координація з США через Раду з торгівлі та технологій (Trade and Technology Council) впливає на стандарти та підходи у торгівельних угодах [5]. Спільні ініціативи щодо критичних технологій та ланцюгів поставок створюють нові рамки для торгівельної співпраці.

Управління субсидійною конкуренцією стає ключовим елементом торгівельних угод через включення дисциплін щодо державної підтримки та промислової політики [16]. Угоди включають механізми моніторингу та реагування на спотворюючі конкуренцію субсидії.

Система інвестиційного суду: еволюція та перспективи. Багатосторонній інвестиційний суд (Multilateral Investment Court) залишається довгостроковою метою ЄС для заміни традиційного арбітражу у вирішенні інвестиційних спорів [4]. Прогрес у цьому напрямку є повільним через складність координації позицій різних країн та опір з боку традиційних арбітражних інституцій.

Робоча група ЮНСІТРАЛ з реформи ISDS продовжує роботу над модернізацією системи вирішення інвестиційних спорів [4]. ЄС активно просуває концепцію постійного суду з призначеними суддями замість ad hoc арбітражу з призначуваними арбітрами.

Інтеграція системи інвестиційного суду у нові угоди про захист інвестицій стає стандартною практикою ЄС [19]. Угоди з Сінгапуром та В'єтнамом включають інноваційні механізми двоступеневого розгляду спорів з можливістю апеляції.

Конституційна сумісність системи інвестиційного суду з національними правовими системами була підтверджена рішенням Суду ЄС у справі 1/17 [19]. Це рішення усунуло правові перешкоди для розвитку європейської моделі інвестиційного правосуддя.

Розвиток стандартів прозорості та участі громадськості у інвестиційних спорах стає важливим елементом нової системи [4]. ЄС просуває відкриті слухання, публікацію документів та можливість подання amicus curiae briefs.

Співпраця з третіми країнами у розвитку багатостороннього суду включає діалог з Канадою, країнами ASEAN та латиноамериканськими партнерами [4]. Створення критичної маси підтримки є необхідним для успішного запуску багатостороннього механізму.

Висновки

Дослідження нової архітектури торгівельних та інвестиційних угод ЄС дозволяє зробити наступні висновки.

Модульний підхід до укладання угод, що базується на розділенні торгівельних та інвестиційних компонентів, довів свою ефективність у прискоренні процесів ратифікації та зменшенні політичних ризиків. Досвід угод з Сінгапуром та В'єтнамом демонструє практичні переваги нової архітектури.

Рішення Суду ЄС у справі 2/15 створило міцну правову основу для модульного підходу, чітко розмежувавши виключні та поділені компетенції у сфері зовнішньоекономічних відносин. Це дозволило ЄС більш стратегічно підходити до вибору процедур укладання угод.

Геополітичні виклики 2022-2025 років суттєво вплинули на адаптацію нової архітектури, інтегрувавши елементи економічної безпеки, стійкості ланцюгів поставок та координації з демократичними партнерами. Торгівельна політика ЄС стала більш геополітично орієнтованою.

Система інвестиційного суду еволюціонує у напрямку створення багатостороннього механізму, хоча прогрес залишається повільним через складність міжнародної координації. ЄС продовжує лідирувати у реформуванні глобальної системи інвестиційного правосуддя.

Модульний підхід має як значні переваги (швидкість, гнучкість, зменшення ризиків), так і помітні недоліки (втрата переговорної сили, фрагментація, підвищення витрат). Ефективність нової архітектури залежить від специфіки кожного партнерства та геополітичного контексту.

Практичне значення дослідження полягає у розробці рекомендацій для подальшого розвитку торгівельної та інвестиційної політики ЄС, що має враховувати як досягнення нової архітектури, так і необхідність адаптації до швидко мінливого геополітичного середовища.

Література

1. Köbek G. EU Trade and Investment Treaty-Making Post-Lisbon: Moving Beyond Mixity. London: Bloomsbury Academic, 2024. 384 p. URL: https://www.bloomsbury.com/uk/eu-trade-and-investment-treaty-making-post-lisbon-9781509963096/

2. Bungenberg M., Herrmann C. (eds.) European Yearbook of International Economic Law 2018. European Union Trade and Investment Law after Opinion 2/15. Berlin: Springer, 2018. 494 p. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-662-56564-0

3. Larik J. Much Ado About Nothing? The Judicial Review of EU Free Trade Agreements. Legal Issues of Economic Integration. 2019. Vol. 46, No. 3. P. 285-314. DOI: https://doi.org/10.54648/LEIE2019023

4. Krajewski M. The Reform of the European Investment Protection System: A Framework for Analysis. In: Bungenberg M., Reinisch A. (eds.) From Bilateral Arbitral Tribunals and Investment Courts to a Multilateral Investment Court. Berlin: Springer, 2020. P. 123-145. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-662-59732-6_6

5. García-Andrade P., Turmo J. The EU's Trade Strategy in the Indo-Pacific: Balancing Economic Interests and Strategic Autonomy. European Foreign Affairs Review. 2023. Vol. 28, No. 2. P. 245-268. DOI: https://doi.org/10.54648/EERR2023016

6. Eckes C. EU External Relations Law. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2022. 512 p. URL: https://global.oup.com/academic/product/eu-external-relations-law-9780198851899

7. Wessel R. A. The EU's Common Commercial Policy after Lisbon: From Internal Market to Global Market. In: Blockmans S., Koutrakos P. (eds.) Research Handbook on the EU's Common Foreign and Security Policy. Cheltenham: Edward Elgar, 2018. P. 287-309. DOI: https://doi.org/10.4337/97817853675l9.00024

8. Van der Loo G. The EU-Singapore Trade and Investment Agreements: A New Model for Future EU Trade Agreements? Legal Issues of Economic Integration. 2019. Vol. 46, No. 1. P. 1-26. DOI: https://doi.org/10.54648/LEIE2019001

9. Dimopoulos A. The Common Commercial Policy after Lisbon: Establishing Parallelism between Internal and External Economic Relations? Croatian Yearbook of European Law and Policy. 2008. Vol. 4, No. 1. P. 101-129. URL: https://hrcak.srce.hr/31562

10. Eeckhout P. EU External Relations Law. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press, 2023. 688 p. URL: https://global.oup.com/academic/product/eu-external-relations-law-9780198870555

11. Kleimann D., Kübek G. The Signing, Provisional Application, and Conclusion of Trade and Investment Agreements in the EU: The Case of CETA and Opinion 2/15. Legal Issues of Economic Integration. 2018. Vol. 45, No. 1. P. 13-45. DOI: https://doi.org/10.54648/LEIE2018002

12. Hoffmeister F. The Contribution of EU Practice to International Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 398 p. DOI: https://doi.org/10.1017/9781108759458

13. Bartels L. The EU's Human Rights Obligations in Relation to Policies with Extraterritorial Effects. European Journal of International Law. 2014. Vol. 25, No. 4. P. 1071-1091. DOI: https://doi.org/10.1093/ejil/chu070

14. Cremona M. Structural Principles and Their Role in EU External Relations Law. In: Cremona M., Thies A. (eds.) The European Court of Justice and External Relations Law. Oxford: Hart Publishing, 2014. P. 218-242. DOI: https://doi.org/10.5040/9781782254553.ch-010

15. Council of the European Union. Council conclusions on the negotiation and conclusion of EU trade agreements. Doc. 8622/18. Brussels, 8.5.2018. URL: https://www.consilium.europa.eu/media/35085/st08622-en18.pdf

16. European Commission. Communication on the European Economic Security Strategy. COM(2023) 305 final. Brussels, 20.6.2023. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2023:305:FIN

17. European Commission. Communication on Critical Raw Materials Securing a Resilient Economy. COM(2023) 165 final. Brussels, 16.3.2023. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2023:165:FIN

18. European Court of Justice. Opinion 2/15 of the Court (Full Court) of 16 May 2017. Free Trade Agreement between the

European Union and the Republic of Singapore. ECLI:EU:C:2017:376. URL: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=190727

19. European Court of Justice. Opinion 1/17 of the Court (Full Court) of 30 April 2019. CETA Agreement between Canada and the European Union. ECLI:EU:C:2019:341. URL: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=213502

20. Leblond P., Viju-Miljusevic C. EU Trade Policy in the Twenty-First Century: Change, Continuity and Challenges. Journal of European Public Policy. 2019. Vol. 26, No. 12. P. 1836-1846. DOI: https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1678251

References

Bartels, L. (2014). The EU's human rights obligations in relation to policies with extraterritorial effects. *European Journal of International Law*, 25(4), 1071-1091. https://doi.org/10.1093/ejil/chu070 [in English]

Bungenberg, M., & Herrmann, C. (Eds.). (2018). *European Yearbook of International Economic Law 2018. European Union Trade and Investment Law after Opinion 2/15*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-662-56564-0 [in English]

Council of the European Union. (2018, May 8). *Council conclusions on the negotiation and conclusion of EU trade agreements* (Doc. 8622/18). https://www.consilium.europa.eu/media/35085/st08622-en18.pdf [in English]

Cremona, M. (2014). Structural principles and their role in EU external relations law. In M. Cremona & A. Thies (Eds.), *The European Court of Justice and external relations law* (pp. 218-242). Hart Publishing. https://doi.org/10.5040/9781782254553.ch-010 [in English]

Dimopoulos, A. (2008). The Common Commercial Policy after Lisbon: Establishing parallelism between internal and external economic relations? *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, 4(1), 101-129. https://hrcak.srce.hr/31562 [in English]

Eckes, C. (2022). *EU external relations law* (2nd ed.). Oxford University Press. https://global.oup.com/academic/product/eu-external-relations-law-9780198851899 [in English]

Eeckhout, P. (2023). *EU external relations law* (3rd ed.). Oxford University Press. https://global.oup.com/academic/product/eu-external-relations-law-9780198870555 [in English]

European Commission. (2023, March 16). *Communication on Critical Raw Materials Securing a Resilient Economy* (COM(2023) 165 final). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2023:165:FIN [in English]

European Commission. (2023, June 20). *Communication on the European Economic Security Strategy*(COM(2023) 305 final). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2023:305:FIN [in English]

European Court of Justice. (2017, May 16). *Opinion 2/15 of the Court (Full Court). Free Trade Agreement between the European Union and the Republic of Singapore* (ECLI:EU:C:2017:376). https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=190727 [in English]

European Court of Justice. (2019, April 30). *Opinion 1/17 of the Court (Full Court). CETA Agreement between Canada and the European Union* (ECLI:EU:C:2019:341). https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=213502 [in English]

García-Andrade, P., & Turmo, J. (2023). The EU's trade strategy in the Indo-Pacific: Balancing economic interests and strategic autonomy. *European Foreign Affairs Review*, 28(2), 245-268. https://doi.org/10.54648/EERR2023016 [in English]

Hoffmeister, F. (2019). *The contribution of EU practice to international law*. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781108759458 [in English]

Kleimann, D., & Kübek, G. (2018). The signing, provisional application, and conclusion of trade and investment agreements in the EU: The case of CETA and Opinion 2/15. *Legal Issues of Economic Integration*, 45(1), 13-45. https://doi.org/10.54648/LEIE2018002 [in English]

Köbek, G. (2024). *EU trade and investment treaty-making post-Lisbon: Moving beyond mixity*. Bloomsbury Academic. https://www.bloomsbury.com/uk/eu-trade-and-investment-treaty-making-post-lisbon-9781509963096/ [in English]

Krajewski, M. (2020). The reform of the European investment protection system: A

framework for analysis. In M. Bungenberg & A. Reinisch (Eds.), *From bilateral arbitral tribunals and investment courts to a multilateral investment court* (pp. 123-145). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-662-59732-6_6 [in English]

Larik, J. (2019). Much ado about nothing? The judicial review of EU free trade agreements. *Legal Issues of Economic Integration*, 46(3), 285-314. https://doi.org/10.54648/LEIE2019023 [in English]

Leblond, P., & Viju-Miljusevic, C. (2019). EU trade policy in the twenty-first century: Change, continuity and challenges. *Journal of European Public Policy*, 26(12), 1836-1846. https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1678251 [in English]

Van der Loo, G. (2019). The EU-Singapore trade and investment agreements: A new model for future EU trade agreements? *Legal Issues of Economic Integration*, 46(1), 1-26. https://doi.org/10.54648/LEIE2019001 [in English]

Wessel, R. A. (2018). The EU's Common Commercial Policy after Lisbon: From internal market to global market. In S. Blockmans & P. Koutrakos (Eds.), *Research handbook on the EU's Common Foreign and Security Policy* (pp. 287-309). Edward Elgar. https://doi.org/10.4337/9781785367519.00024

NEW ARCHITECTURE OF EU TRADE AND INVESTMENT AGREEMENTS: EXPERIENCE OF FTA AND IPA SEPARATION IN LIGHT OF GEOPOLITICAL CHALLENGES

This article examines the transformation of the European Union's approach to concluding international trade and investment agreements through the lens of the new architecture of separating free trade agreements and investment protection agreements. The author analyzes the evolution from comprehensive agreements to a modular approach based on clear delineation of exclusive and shared competences following the EU Court's ruling in case 2/15. The study covers practical implementation of the new architecture during 2018-2024 using examples of agreements with Singapore, Vietnam, and negotiations with Australia and India. Special attention is paid to the impact of geopolitical challenges, including the COVID-19 pandemic, Russian aggression against Ukraine, trade tensions with China, and the need to ensure EU strategic autonomy. The author conducts a comprehensive analysis of advantages and disadvantages of the modular approach, including acceleration of ratification processes, reduction of political risks, but also loss of negotiating power and increased transaction costs. The study includes analysis of the evolution of the investment court system and progress in creating a multilateral investment court. Challenges of adaptation to post-COVID realities are examined, including ensuring supply chain resilience, response to Russian sanctions, coordination with the US, and managing the China challenge. The work has practical significance for understanding future trends in EU trade and investment policy and forming effective strategies for international economic cooperation under conditions of growing geopolitical competition.

Keywords: trade agreement, investment agreements, European Union, investment protection, implementation, investment court, trade policy, EU Court.